

Մանգրամի Էֆեաք

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԵ ՄԻՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԵ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԵՆԵ

1866 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 13 ԲԵՆԶԵՄՊԻՀ

ՆՈՒՄԵՐՈ 173

Մանգրամի Էֆեաք համար 6 եանի սենեակ 300
կիլոգրամ վերինի, սենեակի գրամի, բոսթա փարապետի
իսկանտ օլարագ, 200 զլ՝ օլուպ, ալթը ալթը 100 զլ՝ օլա-
րագ, վե՛նիւսիւսի տախի 30 ար փարապետի լաճագ տըր :

Իլանալըն պէ՛նը սալթըլը իլին, պի-
րինճի տէֆատա 5, իրինճի տէֆատա 2,
վե՛նիւսիւսի վե՛ սալթը տէֆատա 1
էր զուրու 2 ալթնաճագ տըր :

Մէքթուպ վե՛ սալթը, Պէյ-օղլունտա տողրու-եօլտա
467 նիւմէրուլը խանէտէ ԼԵՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏ Թապիա-
նէսինտէ, Կարապետ 8 . Փանոսեանէ կէօնտէրիլէ՛ք տիր :

ՄԱՆՁՈՒՄԵՅԵ ՄԱՆՍՈՒՄ ԹԵԼԵԿՐԱՖ

Փարիս, 19 հոկտ. ախչամըն սաաթ 6
վե՛ 5 տաղըգասընտա .

Մ. Միրէս Բրէս նամ զապէթատա պիր
պահա տէրճ իթտիրէրէք, Շարգ Թարաֆըն-
տա րէք չօգ մէնֆաաթը պուլունտուղուն-
տան, մէճճանէն յուլիս աեը դուրօնլարընը
Թօրաեաճաղընը պէեան իլլէմիլ տիր :

Փարիս, 21 հոկտ. ախչամըն սաաթ 5
վե՛ 25 տաղըգասընտա .

Տէվէթէ րէք չօգ խըտէթ իթմիլ օլ-
մասը պէեանիլլէ, Մ. Թուվէլին ճէնաղէսի
մէսարիֆաթը մալիլէ սանտըղընտան սարֆ
իսկէրէք գալտըրըլմասը, Թարաֆը խմբէ-
րաթօրիտէն էմր օլունմուշ տուր :

Լաճամը Ումուլիլլէ :

Փարիս 50 50-20

Լօնտրա 29 29-

Փարիս, 22 հոկտ. ախչամըն սաաթ 5
վե՛ 45 տաղըգասընտա .

Իսրէրաթօր Փարիսէ ալտէթ իթմիլ տիր,
վե՛ սըհէթի պէտէնիլլէսիտէ րէք իլի հալտէ
տիր :

Լօնտրատա տէվէթ հաքիմէրի, Թօրնա-
տօնուն գապիթընըն չէրիաթա մուղայիր օլ-
տուղունտա պէեան իլլէմիլլէր տիր :

Ելիզապէթ նամ վարօր սէրիան Մէքսի-
գանա կէօնտէրիլլէ տիր :

Փարիս, 25 հոկտ. սապահըն սահաթ 6
վե՛ 45 տաղըգասընտա .

Խարոնիս գրալիչասը Թարաֆընտան, պէ-
լէալլէ վե՛ գաղա մէճլիլլէրինին էմրի ինթի-
խապընա տայիր օլան գանունլարըն Թատիլ
ու թէսլիլլէսինի, վե՛ մէվքիւր մէճլիլլէրին
լաղվինի էմր իլլէմիլ տիր :

Հիւքիւմէթ Թարաֆընտան օլ պապտէ
ալթնան մալիւմաթա նէղարէն, մէվքիւր մէճ-
լիլլէր աթէլի իթթիլալլէրէ պիւրէր քէօրիւք
օլմագտա իմիլլէր :

Լօնտրա, 19 հոկտ. ախչամըն սաաթ 10
վե՛ 47 տաղըգասընտա .

Ղրանսա խարիճիլլէ վէքիլ Մ. տը Մու-

թիլէ, Բօնա մէսէլէսինտէն տօլանը, գաթօ-
լիք օլան տէվէթլէրէ պիւրէր պէեաննամէ
կէօնտէրիլլէ տիր :

Լօնտրա, 19 հոկտ. ախչամըն սաաթ 4
վե՛ 22 տաղըգասընտա .

Հէր նէ գաաար պաղը ուղղունտուլ թէ-
վաթուրլար իլիտիլլէլ խտէտէ, մուղայիրի օ-
լարաղ Բրուսիա տէվէթիլ իլէ Ֆիլէմէնք
տէվէթի պէնինտէ միւնասէպաթը խալիսա-
նէ պէր քէմալ պուլունմագտա իմիլ :

Լիվըրբուլ, — Բամուպ, 16 - , կէվէք :
Պուղտայ, 5 րէնի եիւքսէք : Մըրը պուլ-
տաեը պիր չիլին եիւքսէք : Սաթըլ աղ :

Լօնտրա րիւսաչապը, — իսկիլիլ վե՛ էճնէ-
պի պուղտաեը, իքի չիլին եիւքսէք :

Մանչէսթէր, — Մանիֆոթուրա րիւսա-
չապընճա չօր թէպէտաթիլաթ վար տըր :

ՀԱՎԱՏՈՒՄԱԹԸ ՏՈՒՆԻԼԻԹՅԵ

Սալը կիւնիս կէլէն Թրիէօթէ վա-
վօրունտան, հոկտեմբեր 15 Թարիլիլ օլ-
տուղու հալտէ, Հանեաաան չու աթի-
տէրի հալտաթիլլէր ալթնմըլ տըր :

Էրթօղլուլ նամ Ֆիրգաթօնուն սան-
տալարը իւքէրինէ աթէլ խտէն րիւքիւք
գաեըղլար Լիւթրաքի իմանը էօնիւնտէ
Թօրա թուլթուլտուգտան սօնրա, մա-
հէլի մէզպուր էհալիսի տայիրէլի իթա-
աթա տախիլ օրնուշ տուր : Սիպաղեալը
գարիտանլար թարաֆընտան Օսմանլը
Ֆիրգաթօնուն կիւնիս վէքիլլէր ճէնուպ
Թարաֆընտա նաղլ իտիլլէլլէր, վե՛ թա-
րիլի մէզպուրտա եանի հոկտ. 15 տէ մէր-
զու ման գարիտանլարըն Մուսթաֆանա-
լիլ րաչա հաղթէթլէրի եանընտա պու-
լունտուգարը կէօրիւքիլլէ տիր :

Մանչէր հալին Յունտա (ալաֆ.) Մուս-
թաֆա րաչա հաղթէթլէրի, մալիլլէլլէ
րինտէ պիր մրգատար նիզամ աթէրիպու-
լունտուղու հալտէ, Լուգօսա տողրու-

աղիմէթ իթմիլ, վե՛ եէվի մէզպուրտա
Սքինէլի օրտու մէրքէլի իթթիլաղ իլլէ-
միլ տիր : Ֆէրտաք կիւնիս, աաաթիլի
չահանէ, Բոււմարըն թէրք իթաիլլէրի
Լուգօսա գապիթ իթմիլ տիր :

Չօրալար Թէրիգօ իւքէրինէ չէրիլ-
սիլ օլուպ, վե՛ մահէլլի մէզպուր խտէ
հարաչմաղայէթ մէթին սալթըլ պիրմէվ-
զը խտէտէ, աղ վաղըթ սօնրա օրաալընը
տախի թէրք իլէ, իլիտիլլէրինէ կէօրէ :
Արօղօրօնա թարաֆընա չէքիլլէլլէրտիր :

Մահը հալին 13 խանտէ աաաթիլլի շա-
հանէնին մէրքէլի քէրաթիաաա օրտու
ղունտան, էթրաֆտա պուլունտան քէօր-
լէրաէն վէքիլլէր կէլլէրէք, տախիլի տայի-
րէլի իթաաթ օրաաղլարըն պէեան իս-
լէմէրտէ իմիլլէր :

Կիրիտ վալիսի սապըգ իսմայիլ րաչա
հաղթէթլէրինին մուլիլլէրինտէն օլուպ,
վե՛ Հանեա գապըթաք հէքիլի պուլուն-
տան տողթօր վարուչա, Մուսթաֆա
րաչա հաղթէթլէրինին էմիլլէրինէ իմ-
թիլալլէն ճէլիլլէլի մէզպուրէլի լէրք
իլլէմիլ տիր :

— Տիւն ախչամքի Լէվանթտա օ-
ղունտուղունա կէօրէ, Հօհնպօլլէր րը-
րէնաի տիւն սապահ պուրաեա մուլիլլէ-
լէթ իլէ, Կէօք-սուտու գապը հիւսա-
եունտա րահաթ իթաիլլէրիլ տիր :

Իլիլմալիլիլլէ կէօրէ, Բրէնսի միւ-
չաթիլլէ հաղթընտա Ֆէվզ Էլ տուտ սու-
րէթալ իլթիլլէթ օլունմուշ տուր :

— Մարաթիւա րալթաք պուր սապա-
հա գաաար հէնուպ կէլլէմիլ խտէտէ,
Չանալ-գալթտէ պուլունտուղու պու-
լունտա րաչա պլանմըլ խտէ :

— Միւսթէգրաղաթը իսարիլլէլլէ, վե՛
Լաճամը Ումուլիլլէլլէնին սէքսէն իւշ սէ-
նէսի թէգաթիլլէ ինին թէսլիլլէլիլլէ գար-

խաղ գրելնմասը խաղինէի ձէլիէճէ հուսուի ինթիզամ վէ սուհուլէթի մուճիպ, վէ խաղճա տախի էմնիյէթի միւսթէվ ճիպ օլաճաղընտան, վէ պու գայիմէնին իպթիտայի էմիրտէ խաղինէի ձէլիէ, վէ Պանգա թարաֆլարընտան դազէթալա, րա տերճ իթտիրիլմէսի, վէ մարթտան օոնրա տախի, պէհէր այ զարֆընտա, վարիտաթը մուհապլէլէտէն Պանգաեա վասըլ օլան ազճէնին մրգտարը, քէզայիք օլ վէճհ իլէ, իքի թարաֆտան դազէթալար վասըլթասըլլա իլան օլունմասը սալիֆ իւզ զիքը նիզամնամէնին իւշիւնճիւ վէ տէօրտիւնճիւ մատտէլէրի աճքէամը իգթիզասընտան պուլունտուղունտան, մուվաֆըզը իրատէի սէնիյէտէ պուլունտուղունտուղուն հալտէ, մէզ քիւր գայիմէնին Պանգաեա իրսալըլլա պէրապէր, վարիտաթը մէզ քիւրէ թէմամէն Պանգաեա հալալէ օլունարագ, Ռիւսուլմաթ էմանէթի ձէլիլէտինտէն, մարթտան քեանուէնի էվլէլ գայէթինէ գատար օլան շէհրիէէ էլիլէր պին քիսէ իչին, շիմոիտէն էմանէթի միւշարիլէյհաեէ էմը վէրիլէճէկի, վէ սայիր թախսիս օլունան վարիտաթըն տախի իհալէ վազըթլարը հուլուլ իլլէտիքճէ, պալեատէ հէր պիրի հազըզընտա պէեան օլունտուղուն վէճհիլէ, իգթիզալարը իճրա օլունաճաղը խուսուսալարընը, թարաֆը աճիզիտէն Պանգը մէզ քիւրէ թէմամէն իշար օլունմասը իճապը հալտէն պուլունմաղը, հէր հալտէ էմը ու Ֆերման հազըթի վէլի իւլէմիրին տիր:

Ֆիյ 26 ճէմազիլիւ էվլէլի օէնէ 85.
 Վէ ֆիյ 14 իլուլ օէնէ 82.

— Անտաօլու գըթասընտա պանգալարըն ֆըզտանը, էհալինին պիր թալըմաղըր վէ ֆահիշ ֆայիզ իլէ ազճէ իսթիզարաղըլլա, թայիֆէի զէրանըն էքտերիա բէնչէի միւրապահաճընտանտէ զէպուն գալմալարընը մուճիպ, վէ պու սուրէթ մէմլէթէթ վէ էհալիճէ նէ տէրէճէլէրտէ մազարրաթը միւսթէվճիպ օլունտուղուն տէրքեար, վէ պունուլն տէֆի իոէ, միւճէրլէտ պիր սուրէթի հասէնէ իլէ մէնֆաա 7ը ումուլմիէն սանտըղըլլարընը, եախօտ պանգա շիւպէլէրինին իհտաա ու թէշքիլինէ մէնուլ իտուկի ալիքեար տըր:

Պու տէֆա Պանգը Ռամանի թարաֆընտան Գըրգաղաճտա պիր շիւպէքիւշատընա գարար վէրիլտիկի մա էլ մէմնուլիյէ իսթիլիպար օլունմուշ, վէ շիւպէյի մէզքիւրէնին օլ հալալիճէ ֆէվալիտի ազիմէի միւնթիճ օլաճաղը գալիէն մէմուլ օլունտուղուն կիպի, շու ուսուլուն Մէմալիքի մահրուէնին հէր թալըմաթըն թամիմ օլունտուղ, ֆուզարայի իպատըն պարը կիրանը միւրապէհաճիան:

տէն թախիս օլունմասը զիւտտէսիլլէարզու օլունմագտա տըր:

Թալիլի Թիւրէլի.

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎՈՑ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ
 10 հոկտ. 1866.

1. Առաջնորդարանաց օմանց պարապմնացած ըլլալն ու վիճակներէն օմանց բարեկարգութեան կարօտիլը նկատողութեան առնուելով, որոշուեցաւ Մայրաքաղաքս դտնուող եպիսկոպոսները եւ առաջնորդ վարդապետները հրաւիրել յաջորդ նիստիս յատուկ խորհրդակցութիւն մը ընելու համար:

2. Ալլա Սահմանադրութեան Յանձնաժողովը մինչեւ հիմայ իւր քննութիւնը չ'լմնցնելուն պատճառաւ ազգին մէջ գատգատներ ըլլալով, որոշուեցաւ նոյն Յանձնաժողովին հետ բանակցիլ, եւ աւելոր ուշադրութիւնը ու վերջնական կարգադրութիւնը ինդրել այս մասին:

3. Մշոյ վանուց ամբաստանեալ վեց միաբան վարդապետաց աքսորման հրամանագիրը Բ. Դուէն Պատրիարքարանիս յանձնուած ըլլալով, որոշուեցաւ զանոնք կարնոյ գերապատիւ առաջնորդին ղրկել գործադրութեանը հոգ տանելու համար:

4. Երզնկայի վիճակէն առաջնորդին համար ամբաստանական գրութիւններ հասած ըլլալով, որոշուեցաւ զանի Մայրաքաղաքս հրաւիրել քննութեան համար:

5. Նմանապէս Չմկէզէկի Առաքել վարդապետն ալ որ արդէն հրաւիրուած էր, իսկ ճանապարհորդութիւնը ուշացունելուն պատճառաւ գրգռութեան տեղի տալով, որոշուեցաւ արքունի հըրամանագրոյ միջոցաւ բերել անյապաղ:

6. Ալլա պարտուց Յանձնաժողովը մինչեւ հիմայ իւր պաշտօնը չ'լմնցնելուն պատճառաւ ազգային նուիրատուութեան հաւաքումը ուշացած եւ պարտապահանջներուն կողմէն տրուած նեղութիւնները յաճախած ըլլալով այս միջոցիս, որոշուեցաւ յիշեալ Յանձնաժողովին ուշադրութիւնը եւ վերջնական կարգադրութիւնը ինդրել այս մասին:

Ի Պատրիարքարանն Հայոց

— . . . Միւլէլիֆ

Երկիրմի սէնէ ֆարիստէ էյլէնմիշ, վէ կէչէն սէնէ իզմիրէ կէլէրէք, էրմէնի միլէթինին մէքթէպլէրինէ «միւտիր» նաապ օլունմուշ, վէ ֆագաթ կիւնտէ եալընը 2 օաաթ ֆրանսըզճա տէրս վիրմէքտէ օլունտուղուն հալտէ, սէնէվի «պէշ եիւզ ինկիլիլ լիւաթը» իւճրէթ ալմագ, վէ շու օէպէպլէ միլէթին ֆէսաա վէ ատէմի

իթթիֆագընա սէպէպ օլմագտա օլան Պ. Ստեփան Ոսկանեան սէպէպիլլէ, պու տէֆա Սըվազլեան ըիֆաթլու Թագուր էֆէնտիյի մէճիլի քէպիր ազալըզընտան չըգարմագ իսթէէէնլէր պուլունմուշ, վէ պունուլնտա աքը սէպէպի իսէ, էֆէնտիի միւմայիլէյհին միլէթ սանտըղը վարիտաթընա կէօրէ, Պ. Ոսկանեանա պու գատար փարա վէրիլէմէզ տէեիպ, միլէթի գայըրմագ, վէ ֆագըր ֆուզարանըն իլմ ու թէրպիյէսինէ մախսուս օլան փարալարըն պիհուտէ սարֆ օլունմամասընա հիմմէթ իթմէք իսթէմէսի օլտուղունտան, պու իշլէրին պագըրմոսը զըմնընտա, Բանձնաժողով թարաֆընտան տէվլէթլու վալի բաշա հազըթէթլէրինէ շու աթիտէքի մապաթա թա թագաթիմ օլունմուշ տուր:

«Իզմիր վալիի ալիշանի տէվլէթլու էֆէնտիմ Սիւրէյեա բաշա հազըթէթլէրինէ:

«Տէվլէթլու էֆէնտիմ հազըթէթլէրի:

«Իզմիրտէ օլան էրմէնի միլէթինին մէքթէպի խօճալըզնա թայեին օլունմասը, պազը թարաֆտան արզու օլունմագտա օլան մուալ իլմ Ստեփան Ոսկանեանըն իսթէտիյի եըլըզ, միլէթ սանտըղընը վարիտաթընա կէօրէ բէք ֆահիշ օլուպ, պու գատար ազճէ(1) վէրիլտիլի սուրէթտէ մուճիպի զատր օլաճաղընտան, վէ զաթէն մուալ իլմի մէրգու մուլն մէքթէպ խօճալըզնա ալընմասը փէքտէ էլ վէրմէյիպ, միլէթին էքսէրի իսթէմէքտէ պուլունտուղունտան, վէ պու իշ պիր վազըթտան պէրու միլէթ իտարէսինէ կիւֆթիւկիլի տալէթ իտուպ, չարէի իսլահ օլմագ իսէ, միւնասէպէթսիզիլք վուզուի մէհուզ օլունտուղունա, վէ միլէթճէ վուզու եաֆթէ օլան պու մագուլէ մէսայիլին թէս վիլէսի գըրգ քիշիտէն միւրէթթէպ վէ միլէթճէ միւնթէլապ պիր հէյեթթի մախսուսէէէ պիտ օլուպ, պունլար թօլլանտըրլարագ, ճանիպի հիւքիւմէթի սէնիյէտէն պիր զաթ տախի մէմուր վէ թայեին պուլունտուղուն հալտէ, պու մէսէլտէ վէ հէր խաւսուստա պիլ իթթիֆագ վէրիլէճէք գարարըն ումուլի միլէթ թարաֆընտան գապուլ օլունմասը պուլումա նիզամ վէ ուսուլ թահթընտա օլուպ, Պապը-Ալիտէն տախի պու նիզամ թաստիգ պուլունտուղունտուկինէ մէպնի, օլան կիւֆթիւկիւնուլն գօլգուլմագտա օլան նէթիճէսի մէյտանէ չըգմագսըզըն, պու խուսուս հազըզընտա ուսուլի մէզքիւրուլն իճրաթընա սէզա վարիի միւսաատէ ալիյէի տալէրիլէրի իսթիտասըլլէ, իշ պու մագպաթանըն թագտիմինէ իպթիտար գըլընտը. օլ պապտէ

(1) Պէշ եիւզ ինկիլիլ լիւաթը.

էմր ու ֆէրման հազրէթի մէնլէ հիւլ էմրին տիր :

(Իմզալէր)

Թագուոր Արփազլեան Ստեփան Պալասանեան
Մկրտիչ Էֆրեան Գէորգ Էլմասեան
Գարրիէլ Ճշմարտա- Սարգիս Տիրացուեան
խօսեան

(Տիշարտա իսէտէ հէ- (Տիշարտա պուլունտու-
մէ ֆքեար տըր) զու)

Արրահամ Էարա- Խաչատուր Աղազար-
պետեան եան

(Հէմէֆքեար տէյիլ) (Հէմէֆքեար տէյիլ)

Միլէթ իտարէսինին ըստէն վալի բա-
շա էֆէնտիմիզէ թագտիմ իթմիշ օլտու-
ղու իշ պու մազպաթանն իւզէրինէ
բաթրիքիսանէմիզին վէ Պապը-Ալինին նա-
ղարը տիգդաթընը ածիզանէ տալէթ ի-
տէրիզ :

Մազպաթանը մէզքիւրուն միւթա-
լաստընտան անլաշլաճաղը վէճհ իլէ ,
պունճա դալղա վէ բաթըրթըլարըն ա-
սըլ սէպէպի Պ . Ոսկանեան օլուպ , պու-
նուն սէրիան իճապընա պազըլմատըն
հալտէ , իլէրուտէ « միւնտսէպէթ սիլիք »
վէ կիւ ֆիթուկիւլէրտէն « զօրգուլուր
նէթիճէ » մէյտանա չըգաճաղը տէրքեար
տըր : իշ պու մազպաթա իւզէրինէ տի-
կէր թարաֆ , ըրիֆաթու թագուոր է-
ֆէնտիմին աղլի էսպապընա թէշէպպիւս
իթմիշ իսէտէ , իքի եիւզտէն միւթէճա-
վիզ իմզալար իլէ միւմլի պիր գըթա
մահլէր իլէ էֆէնտիի միւմայիլէյհին ա-
ղալըգտա տէվամը մաթլուպ օլունմուշ ,
վէ վալի բաշա հալթէթլէրի հազրգաթը
հալի անլամըշ , վէ միւշիլի միւտէպպիւր
պիր վէզրի առալէթ սէմիր պուլունտու-
ղու ճիհէթլէ , հազրգանիլէթի պիլ իս-
թիսհապ , երեսփոխանական ժողովուն
թօրլանմարնա , վէ շու Ոսկանեան իշինին
պազըլմատընա , վէ աղալըգ խուսուսու-
նուն առախ մէճլիսին էքսէրիսինին գա-
րարը իւզէթ թէսվիլէ օլունմարնա էմր
պուլունտուշ , վէ թիճարէթ ըէյիսի օ-
լուպ , ըէմալի պիթարաֆի , վէ հազրգա-
նիլէթլէթ բէրվէրի տահապընտան պուլուն-
նան ըրիֆաթ Նաֆըզ պէյի մէմուր թայ-
եին իթմիշ իսէտէ , հէր նասըլ իսէ տի-
կէր թարաֆ երեսփոխան մէճլիսի աղա-
լարըն տալէթ իթմէմիշ , վէ ըէնալի թա-
րաֆիլիլէրինտէն , եալընը 24 քիշի շա-
ղըրըպ մէճլիս իթմիշլէր , վէ Սըփազըլեան
Թագուոր էֆէնտիմին իսթիֆա իթմէսի-
նի պաղըրմըշար իսէտէ , Նաֆըզ պէյ պու
մէճլիսին երեսփոխանական մէճլիսի օլուն-
տըլընը , վէ 24 քիշի իսթմէմէյէն վար ի-
սէ , էօթէտէ 200 քիշիտէն զիւտտէ ըէ-
սանը միւթէպէրէ պա մահլար էֆէն-
տիի միւմայիլէյհին աղալըգտա իպգա օ-
լունմարնը իսթմէմէթտէ օլունտըլարընը ,
վէ շու մէճլիստէ օլուն շամաթա իսէ ,
նէֆսանիլէթ էսէրի օլունտըլունու ան-
լամըշ օլունտըլունտան , պըրաղըպ մէճլիս-

տէն կիթմիշ , վէ հազրգաթը հալի վալի
բաշա հազրէթլէրինէ արղ ու ինհա իթ-
միշ օլունտը իւզէրինէ , ըէյիլիլէթլին Պա-
պը-Ալինէ պիլտիլիլէճէկի , վէ պու ուլ-
ղունտուզըլուզարըն ասըլ սէպէպի Պ . Ոս-
կանեան օլունտըլունու պէտէն իտիլէճէկի
մէմուլ տուր , վէ էկէր իշինթաիկիմիզ սա-
հիհ իսէ , պու կիւն յանձնաժողովուն էք-
սէրիլէթի թարաֆընտան տաիլի պու-
պապտէ բաթրիքիսանէնէ պիր մէքթուպ
կիտէճէթ տիր : Պազալմէ օլլէ իսէ ալի-
նէյի տէվրանըն կէօսթէրէճէյինէ :

ՎԱՀԷ

— . . . Խմբագիր

Կ. Պօլիս 1866 հուլ. 40

Հայը 440 տարիէ ի վեր է որ Օսմանեան
հզօր Տէրութեան հպատակ եղած , իւր հեղ-
ու հաւատարիմ բնաւորութեամբը սիրելի ե-
ղած պատուաւոր պաշտօններու հասած , եւ
մեծամեծ գանձեր իրեն յանձնուած է , բայց
ափսոս որ միշտ մատնուտ կրօնաւորաց
թշնամութենէն ազատ եղած չէ . բայց՝ ձը-
գէնք անցեալը եւ ներկային վրայ խօսինք :

Արդարեւ 19րդ դարս նշանաւոր դար մը
եղաւ . Հայոցս դէպ ի թշուառութեան քանի
որ Եւրոպա հսկայաքայլ կը յառաջագնէ ,
բայց ինչո՞ւ մենք յետս յետս կընկնինք .
պատճա՞ռ . նա մտաց լուսաւորութիւնը կը
ծաւալէ , մինչդեռ մենք ձիգուիթական մե-
քէնաներով խախտել կը ջանանք . նա՝ կը-
րօնաւորաց զօրութիւնները ջախջախելու
կաշխատի , մինչդեռ մենք անոնց զօրութիւն
կուտանք : (Քիչ տարուանս մէջ Ազգիս իր
մուրար կրօնաւորներէն ընդունած բոլոր հար-
ուածները , ճշմարտիւ առանց սոսկումի չի
նկատուիր . Եթէ Էյմիսիմայ Մատթէոս կա-
թողիկոսին մահուանը պատճառ մը վընու-
ռենք , ծայրը դաւաճան կղերականներ կը
գտնեմք , եթէ ալ քրիստոս Աղթամարայ ա-
թոռին դարձնեմք՝ հոն ալ վառասէր եպիս-
կոպոս մը կը գտնեմք , որ տակաւին իւր ոս-
կիններուն գեղարթեամբը ըրած մարդասպա-
նութիւնը ծածկել կը ջանայ . եթէ նայուածք
մ'ալ Արսի աթոռին նետենք , կաթողիկոսի
մահուան հեղինակ արծաթասէր եպիսկոպոս
մը առջեւինս կելլէ որ մինչեւ անգամ կը
յանդգնի Ազգի մը վանքը « աճուրդի » հա-
նելու . որո՞ք են Մշոյ Ս . Կարապետի վան-
քին կանոնադիր յընթեան մը՝ բոքը եւ ծե-
ծով վանդները . կանոնադանց միարաններ .
որո՞ք են Ս . Երուսաղէմայ վանքին մէջ
լիտացոյ Տիմոթէոսին պաշտպանները , եւ
Կ . Պօլսոյ Ընդհանուր ժողովքին տուած կա-
նոնայը հակառակողները՝ վեցեանց կուսակ-
ցութիւնը , եւ վերջապէս Լէնկաբի վանքին
հաշիւները չը տուող , Գահիրէի մէջ այնչափ
խռովութեան տեղի առուող , եւ հոն Պատ-
րիարքարանի մէջ Հայաստանեայց Ս . Եկե-
ղեցոյ հակառակ վարուելով իւր կախարդ
բամբաստողը . ո՞չ դարձեալ կղերական մը . .
Առնցումով կը տեսնուի որ Հայ ժողովուրդը
սոնկա սեւահողի կարգ մը կղերականաց գը-
ժոխային կրից դերի եւ խաղալիկ եղած է) :
Օսմանեան բարեխնամ կառավարութիւնը հա-
ճեցաւ Սահմանադրութիւն մը տալ , բայց

դաս մը ազգատեացներ տքնած են եւ կը
տքնին զայն զլխիվայր տապալելու :

Փաղաքական ժողովներ հետզհետէ յա-
ջորդեցին , ամիսը անգամ մը գումարուելով
խնդիրներ մէջ տեղը նետեցին ու քաշելով
քաշկուտելով եւ առանց գործ մը տեսնելով
հրաժարեցան : Վերջին Փաղաքական մո-
ղովքը՝ որ ամէն շաբթու կը գումարուէր ,
գործ մը տեսնելու յուսով , բայց անոնք ալ
կրօնական իրաւասութեան խնդիր մը հանե-
ցին , որով գործը մինչեւ Ընդհանուր ժո-
ղովքին դիմացաւ : Վերջապէս Ընդհանուր
ժողովքը յուզեց յուզուեցաւ , եւ Ս . Պատ-
րիարքին ալ խղճին դէմ գալով հրաժարա-
կան տուաւ , եւ հրաժարականն ալ յետս չը
կոչելով , դարձեալ իւր աթոռը բազմեցաւ :
Նորին բարձր Սրբազնութեան շնորհիւր Սահ-
մանադրութիւնն ալ վտանգի ենթակայ եղաւ ,
կարծեմ եթէ գործադրութիւնն ալ բողոքո-
վին գաղթեցաւ ըսեմ , աւելորդութիւն մը ը-
րած չի պիտի ըլլամ . . . Բայց ինչ կը կարծեն
կամ ինչ կը յուսան այն խաւար ոգւոյն ար-
բանականները գործը այսպէս երկարաձու-
թեան մէջ նետելով , միթէ՞ կը կարծեն որ
Ազգասէր ոգիներու հին եռանդը պիտի յա-
ջորդին թմբեցունելու , ո՞չ , ոչ երբէք , թող
սթափին այս մուրար կարծիքէն . պիտանի թող
որ իրենց ամէն գործը քննութեան ներքեւ
ինկած է , եւ օր մը իրենցմէ համար պիտի
պահանջուի . կը հարցունեմք իրենց ի՞նչ ը-
րին Սահմանադրութիւնը , ո՞ւր է եւ ի՞նչ ե-
ղաւ , եթէ իրենք չըսեն , Ազգը դիւրաւ զայն
կրնայ գտնալ . . .

Կը խնդրեմք . . . Խմբագիր Ձեր ազա-
տախօս թերթեմբուդ մէջ սոյն նամակիս ան-
կիւն մը զետեղելու շնորհ ընէք :

Մնամ Ազգին անձնանուէր

Յ . Յ .

— Պու կիւնլէրտէ միլէթճէ վէ էրմէ-
նիճէ պահապարմիզ չօդ պուլունտու-
ղունտան , վէ Էվլապս հափառիսաթըյա ,
պաշլամըշ օլունտըլունու պիր իքի պահա-
լարըն տէվամընը թէշիլիլ իթմիլիմիզ
տէն , Էրմէնիճէ պիլթիլէնէլէր իլէ օլլիթի-
լա հափառիսի մէրաղընտա օլուն զաթ-
լար թարաֆընտան թէշէքքիլէր օլուն
մաեա օլաշլամըշ իսէտէ , ալթըր ճիւմա
իլթիլսինէ գառար սապը իլէ աշիվ իթ-
մէլէրինի ըէճա իտէրիզ :

— Տիւ եունաթը Էճնէպիլէ վէ Էսհա-
մը Ումու միլիլէ տայիր գուհուրա կէլէն
թագըրիլ վէ հիստպըն նէյի իսթմէ կէ-
տիլիլտէն , ճիւմա իլթիլսի կիւնիւնէ ի-
քի զաղէթա չըգարմիզ նիլէթ ինտէլիլ :

Ստեփան աղա Եսահիօթ եազընտա
տիշարը կիտէճէկիտէն , հէրքիմ քիքէն
տիսիլիլ տիւղ ու իթմաճա վէ խուսուսա-
թը սայիլիլէ պիր իշի վար իսէ , Չու գա-
ծը խանրնտա 7 նիւ մէրօլու օտաարնա կի-
տէրէք նոյեմբեր Յինէ գառար պիլթիլ-
մէլէրի իտասէթէն իլան օլունուր :

ՍՍՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Բ . ՓԱՆՈՍԻԱՆ
ԼԷՎԱՆԹ ՀԵՐԱՆԸՆ ԹԱՊԱՆԱՆԵՍԻՆԷ
ՊԵՏ-ՕԼԼԱԽԱ ՏՈՂԻ ԲՈԼՅԱ , ՅՈԹՈՂԱՅ ԱՊՏՈՒԼԼԱ
ՊԵՏԵՐԼԷՐ ԳԱՐԵԼՈՐԱՆ ՆՈՒՄԵՐՈ 167 :